

Marcin Jewdokimow

Międzynarodowa konferencja
Religious Heritage and Tourism,
Kowno, 17 X 2013 r.

Hereditas Monasteriorum 3, 418-419

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marcin JEWDOKIMOW

Wydział Nauk Humanistycznych

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Międzynarodowa konferencja *Religious Heritage and Tourism*, Kowno, 17 X 2013 r.*

Międzynarodowa konferencja pt. *Religious Heritage and Tourism* odbyła się 17 X 2013 r. w Kownie (Litwa) na Vytauto Didžiojo Universitetas. Wydarzenie zebrało uczestników i uczestniczki z takich krajów jak: Litwa, Łotwa, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Indie czy Polska, będących przedstawicielami różnych dyscyplin (etnografia, *tourism studies*, ekonomia czy socjologia). Jego głównym organizatorem był Michael Strmiska z Global Studies Department of Orange County Community College w Nowym Jorku (USA). Konferencja została podzielona na dwie sesje i dwa warsztaty. Sesje *Dziedzictwo religijne i praktyki turystyczne* oraz *Dziedzictwo religijne i turystyka* zostały poświęcone teoretycznej i metodologicznej refleksji nad relacjami pomiędzy dziedzictwem religijnym i różnymi formami turystyki. Prelegenci wskazywali na specyfikę turystyki religijnej na tle innych typów turystyki (kulturowa, rekreacyjna itd.) oraz odróżniali podróż turystyczną od pielgrzymki. Otóż jedno miejsce – traktowane jako święte przez wyznawców danej religii – może przyciągać zarówno turystów, jak i pielgrzymów, dlatego elementem różnicującym te dwa typy jest motywacja: pielgrzym podróżuje z powodów religijnych, turysta – rekreacyjnych i kulturowych. W pierwszej sesji zaprezentowano najciekawszy, jak się wydaje, z punktu widzenia projektu *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja* referat pt. *Managing Tourism Impacts at Religious Heritage Sites: Responsible Tourism Approach* (Amrtnyas Užpelkis). Prelegent obszernie omówił wpływ ruchu turystycznego i związanych z nim praktyk turystycznych na obiekty dziedzictwa religijnego i kulturowego w wymiarach ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Co ważne, w każdym z tych wymiarów można wskazać pozytywne i negatywne efekty wpływu ruchu turystycznego. W wymiarze ekonomicznym pozytywną konsekwencją może być wzrost zatrudnienia lokalnej ludności. Jednocześnie trzeba podkreślić, że w dużej mierze będą to prace sezonowe; wrośnie również koszt utrzymania danego obiektu i może nastąpić wzrost cen mieszkań, który z kolei może zainicjować proces gentryfikacji. W wymiarze społecznym pozytywnym efektem może być np. wzrost świadomości kulturowej mieszkańców i wynikająca z niego odpowiedzialność za dziedzictwo, ale jednocześnie zagrożeniem jest utowarowienie kultury i religii. Wreszcie, w wymiarze środowiskowym, turystyka może spowodować rozwój infrastrukturalny miejscowości, w której znajduje się dany obiekt, czy wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, ale zarazem negatywne konsekwencje dla środowiska przyniesie przestrzenna koncentracja aktywności turystycznych. Są to uwagi o tyle ważne w perspektywie naszego Projektu, że w efekcie projektowych działań inwentaryzacyjnych na mapie Polski mogą się wyłonić nowe obiekty turystyczne, które mogą przynieść pozytywne i negatywne konsekwencje dla społeczności lokalnych. W dyskusji po referacie zwrócono uwagę, że wytwarzanie nowego obiektu

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

turystycznego powinno wiązać się z odpowiedzialnością za konsekwencje jego dalszego funkcjonowania. Minimalizacja negatywnych konsekwencji może odbywać się poprzez tworzenie strategii zapobiegających im. Wytwarzanie takich strategii może odbywać się w duchu partycypacyjności, tzn. poprzez włączenie społeczności lokalnej do projektowania nowego obiektu turystycznego. Jak się wydaje, w łonie naszego Projektu warto podjąć dyskusję na temat ekonomicznych, społecznych i środowiskowych konsekwencji naszych prac badawczych dla danych miejscowości.

W sesji pierwszej zaprezentowany został referat bazujący na badaniach przeprowadzonych w lipcu 2013 r. w Wąchocku przez zespół V i rozwiniętych o pogłębioną refleksję na temat związku pomiędzy turystyką i patriotyzmem na przykładzie wybranego klasztoru. Marcin Jewdokimow wygłosił tekst pt. *Between Patriotism and Religious Heritage Tourism – Instances of „Rebuilding” the Cistercian Abbey in Wąchock after the Dissolution (1819-2013)*. Referat wzbudził zainteresowanie i dyskusję. Pytania dotyczyły tego, na ile jedna z głównych tez wystąpienia, mówiąca, że klasztor był i jest „rekonstruowany” w ramach dwóch narracji: patriotycznej i turystycznej, może być traktowana jako charakterystyczna dla kontekstu polskiego. Zarówno w tekście, jak i w dyskusji referent podkreślił, że związanie turystyki i patriotyzmu nie jest zjawiskiem nowym, gdyż korzeniami sięga XIX w. (powstanie turystyki masowej), i od początku jest zjawiskiem charakterystycznym dla Europy, a nie tylko dla Polski.

Zarówno podczas warsztatów, jak i w czasie sesji przedstawiono wiele studiów przypadku, opisujących miejsca turystyczne na Litwie, w Indiach czy na Łotwie. Mówiono o turystyce religijnej związanej z różnymi wyznaniem (chrześcijaństwo, buddyzm, pogaństwo). W perspektywie prac zespołu V ważne są następujące kwestie. Po pierwsze, dobry odbiór pracy terenowej zespołu (metodologia i wyniki badania). Po drugie, uwrażliwienie na kwestie konsekwencji wytwarzania obiektów turystycznych, które mogą powstawać w efekcie prowadzenia badań. Zespół podejmie dyskusję, czy – a jeśli tak, to jak – w kolejnych badaniach terenowych uwzględnić ten wątek odpowiedzialności (np. poprzez włączenie zagadnień o odpowiedzialności i konsekwencjach „turystyfikacji” badanych obiektów do pytań badawczych). Po trzecie, organizator wydarzenia, Michael Strmiska, planuje zainicjować projekt praktyczno-badawczy dotyczący turystyki religijnej na Litwie. Reprezentant zespołu V zadeklarował chęć współpracy w ramach zespołu roboczego, jak również zobowiązał się informować o tym przedsięwzięciu inne osoby biorące udział w projekcie *Dziedzictwo kulturowe*.